

Toprak

Edebiyat - Sanat Dergisi

İÇİNDEKİLER

M Akif'in arkasından

● İlhan Darendeli

Şiirimizde garabet

● Ziya İlhan

Bugünün şiiri

● H. Macit Selekler

(Şiir)

● A. Nihad Asya

(Şiir)

● Feza i

Şeyhlikten şairliğe

● M. Sami Onat

(Şiir)

● Kemal Kaplançalı

Folklor ve Sanat

● Osman Atillâ

İnsanlar

● İdris Ahmet

(Şiir)

● Y. Ziya Uğur

● Ümit Y. Oğuzcan

● Burhanettin Tüzün

● Mahmut Kuru

● Orhan Türkdoğan

● Neşide Şendil

VE

Yeni Neşriyat

OCAK - 1946

Şerefli insanlar olarak yaşayacağız, şerefli insanlar olarak öleceğiz.

İNÖNÜ

Mehmet Akif'in Arkasından

Yazan: İlhan DARENDELİ

İstiklâl Marşımızın büyük şairi Akif, dokuz yıl evvel Türklüğün kalbine gömülmüştü.

Ölümün korkunç manası Akif için çok sönük kaldı. Ağlattı fakat unutturmadı. O daima büyük bir şair, vatansever bir insan, asalet ve dürüstlük öneği olarak kalplerde yaşıyor. Yalnız kalplerde değil Türk ufuklarında bile stiklâl Marşımızın abenklî mısralarile yaşıyor,

Gömüllerde ve ufuklarda bir bayrak gibi dalgalanan:

**Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir ancak!**

mısralarının büyük şairile daima övüneceğiz.

Ölümünden sonra «Meyhane» şairi, «Mahalle kahvesi» şairi, «Softa» şair diye Akifile olay etmek küstahlığında bulunanlar, onun «Vatan» «Millet» diye görleyen mısralarını kasten unuttular. Fakat her şeye rağmen bu nankör sesler, aziz ölünü hatıralarda ki büyüklüğünü zerre kadar olsun düşürmedi.

Akif'in sönmeyen heyecanı «Safahat»ın her yerinde bulmak kabildir. Onun asıl gururu her zaman:

**Arka/aş! Yurduma alçakları uğratma sakın
Siper et gövdeni dursun bu hayasızca akın
Doğacaktır sana vadettiği günler hakkın,
Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın.**

Ve:

**Girmeden tefrika bir millete düşman giremez
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.**

mısralarile dile gelmiştir.

İşte Recaiizde Ekrem bile «Tarih-i Edebiyat şimdiye kadar büyük Akif'ten de da büyük bir islâm ve Türk şairi tanımaz» diyor

Son olarak, aradan değil dokuz yıl, yüz yıllar da geçse Akif kıymetinden hiç bir şey kaybetmeyecek ve bir «Millî baş» şairimiz olarak daima yaşayacak ve sevilecektir..

Yıl:
1

• TOPRAK •

Sayı:
5

Şimdilik Ayda Bir Defa Çıkar

İmtiyaz sahibi ve neşriyat müdürü: Dr. Sakıp Önal

••• Türk Şiirinde Garabet Hastalığı •••

Yazan: Ziya İlhan Zaimoğlu

Türk şiirinin cumhuriyet devrinde dünya çapında bir değer taşımağa başladığı inkâr edilemez bir gerçektir. Hele son on yıl içinde şiirimizin muhteva bakımından attığı ileri adımlarla övünmek elbetteki genç şairlerimizin hakkıdır. Yalnız bazı genç şairler yeni şiirin tılsımlı hamuruna yeni bir madde eklemeye ve böylece şiir sevenlerin bakışlarını üzerine çekmeye çalışmaktadırlar. Bu yeni unsur şiirle hiç bir ilgisi bulunmayan garabettir.

Daima güzele ulaşmak amacını güden şiire, garip çeşnisi vermek elbetteki bir yenilik değildir. Çünkü garabet çoğu zaman güzelden ziyade gülünce yaktır. Halbuki şair; gülünç olmağa asla lâyık olmayan bir sanatçıdır. Fakat bazı genç şairler buna da katlanmağı göze almış görüamektedirlar. Gerekçeleri de şiirde yenilik yerine garabet yaratmak suretiyle hiç olmazsa bir kaç mısralarının adlariyle birlikte hafızalarda yer tutabilmesi ümididir.

Gerçi şikil ve muhteva bakımından garabet sayılabilecek şiirler eski şairlerimizde de vardı. Saz ve tekke şairlerimizin bazı şiirleri buna misal olarak gösterilebilir. Mesela tekke edebiyatımızın erişilmez bir doruğu olan Yunus Emreye atfedilen «Çıktım erik dalına; anda derdim üzümü» diye başlayan meşhur şathiyatta:

Kerpiç koydum kazana poyraz ile
kaynattım
Ne bu deyu sorana bandım verdim
özünü

.....
Bir sinek bir kartalı salladı vurdu
yere
Yalan değil gerçektir bende gör-
düm tozunu

.....
Balık kavağa çıkmış zift turşusun
yemeğe
Leylek kodak doğurmuş baka şun-
nun sözünü

mısraları garip değil de nedir? Amma eşsiz Yunus son mısradaki şöyle demiyor mu?

Yunus bir söz söylemiş hiç bir söze
benzemez
Münafıklar elinden örter mâna yü-
zünü

Kaygusuz Abdal ve Pir Sultan Abdal ile bir çok hurufî şairlerinde bunlara bezzer mısralar çoktur. Fakat bunlar tasavvuf perdesi altında gizlenmek isteyenlerdir.

Divan edebiyatında da garabet merakı manalı; manasız kelime oyunlarında yer bulunmaktadır.

Farenin hasrelinden öldü kedi
mısralı ile ke lisinin ölümüne tarih dü-
şüren şair bunu bir az da garabet ol-
sun diye yapınamış mıdır? Abdülhak Ha-
(Devamı sahife 10 da.)

BUGÜNÜN ŞİİRİ ÜZERİNE

Yazan : HAMİT MACİT SELEKLER

Bu yazımda bugünün şiir mahsullerini söz konusu edeceğim. Fakat hepsini değil. Şürden çok şiirsizlik demek olan mahsulleri. Bunları iki gurupta anlatacağım.

Şehnamenin dört mısraını şöyle tercüme ederler «İş o radleye geldi ki deve sütü içen ve yılan eli yiyen araplar Kıyanıyanın tacını istediler. Tuu.. felek yüzüne, Tuu..»

Son günlerde belirli ve özel bir maksatlat yayın yapan bir gazetede «Şiir üzerine» yazılar okudum. Şiirin sosyal gayesi olması gerektiğini ileri sürüyordu. Ölmez Firdevsîyi bu mısralarile hatırladım. Son günlerde o gazetenin beğeneceği gibi yazılmış şiirler okudum, Servantesi hatırladım. Bunlarla herhangi bir ilgisi olmamakla beraber başka bir şiir görüşü de geçen ilk baharda eserlerini verdi Basan ve satan kitabevleri sahipleri bu eserlerin çok ve çabuk satıldıklarını söylediler. Bunu meselâ bir sirkte acaip veya vahşi hayvanları seyreden kalabalığın merakına benzeyen bir merakla izah ettim. Bende sekiz yaş genç olan kardeşim «Bunlar yarın eserleridir, sen dünde kalıyorsun» dedi. Bu söz beni düşündürdü. Gerçekten şiir üzerindeki düşüncelerimle, görüşlerimle dünde temsilcisi olabilirdim. Yeni anlamıyabilirdim. O halde bu yeni - güzeli görmeğe, anlamıya çalışmalıydım. Fakat ne kadar «geri» de kalırsam kalayım, onlar yarın değildiler. Onların şiir ve edebiyat üzerinde konuşmaları karşısında «zaman»ın yüzüne tükürmekte, şur Doakışotlarına gülümekte haklıyım. Ortadaki tartışma (Bugün) ün (dün)ü inkâr etmesi, (dün)ün kendini savunması değildir. Bugünle dün arasında daima bir kavga vardır. Muallim Naci, etrafında bir hayranlar topluluğu bulun-

duğu sırada, Abdülhak Hamit için MEAL-İ NAZM-U NESR i anlaşılmaktan muaradır demişti Bugün muallim Nacinin de, A. Hamidin de, Hamid: «Dâhi i Azam» «Östadi azimi şun» diyen Süleyman Nazfin de değerleri ölçülmezdir. Haksızlar, mübalağalar belirtilebilmiştir. Ancak Muallim Naci son devir edebiyatımızda zevk selâmeti bakımından bir merhâledir. Onca güzel, noksânsız, fazlasız, hatâsızdır.

Bâtın hayatında müsbet bir iş yapmamış olmanın şuur altı linci ile konuşan Nurullah Ataç, Abdülhak Hamit için

Bedevi kiblesinde guş eyler
Negamatı tuyuru badi hava

yahut :

Ne kadar aşk ile severdi beni
Acaba şimdi nerededir Öjeni

der dudak bükerek, buna rağmen Abdülhak Hamit Türk şiirinde yükselen bir merhâledir.

Hamid: hayranlığı, bugünün kalemlerinde, hatta alay konusu olan Süleyman Nazif «Fırakırak» için yazdığı «Annene» başlıklı ösözle, Piyer Loti hitabesini söylediği zamanki münasile Hadisat gazetesinin 9 şubat 1919 tarihli 63 sayılı nüshasında «kara bir gün» le bir değerdir. Halbuki işte zamanenin ne Abdülhak Hamit ölçüsünde bir yenisi ne Muallim Naci ağırlığında «dün» temsilcisi var. Hatta zamanenin yenileri Hamidin etkilerine sürünemezler bile...

Görünen sadece bir takım cücelerdir. Âdi cümle kelimelerinin perişan serpilisine de şiir deniyor.

«Omleti yakmadığı için

Sana teşekkür ederim

Çoraplarımı yamamayı öğrendiğin gün
Minnettar olacağım

Senden nasıl ayrılırım.

Pasaklı yarım..»

**Ölmez bu vatan, farzı muhâl ölse de hattâ
Çekmez kürenin sırtlı o tâbûtu cesîmi**

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor

Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor.
Bir göğüs nefes almak için
Rüzgâr bekliyor.

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye.
Yatığı toprak belli,
Tutuğu bayrak belli,
Kim demiş Meçhul Asker diye!

Destanını yapmış, kasideye kanmış
Bir el ki Ahretten uzanmış
Edeple gelip birer birer
Öpsün diye faniler.

Öpelim temizse dudaklarımız..
Fakat, basmasın toprağına
Temiz değilse ayaklarımız!

Rüzgârını kesmesin gövdeiler..
Sesinden yüksek çıkmasın
Nutuklar kasideler!

Geri gitsin alkışlar, geri;

Geri gitsin ellerin
yapma çiçekleri!

Ona oğullardan, analardan
Dilekler yeter,
Yazın sarı, kışın beyaz
Çiçekler yeter....

Söyledi söyliyener demin..
Gel süngülü yiğit, alkışlasınlar;
Şimdi sen söyle, söz senin.

Şehitler tepesi boş değil,
Orda kahramanlar bekliyor..
Ve bir bayrak dalgalanmak için
Rüzgâr bekliyor.

Destanı öksüz, sükutu derin
meçhul Askerin.

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye
Yattığı toprak belli,
Tutuğu bayrak belli,
Kim demiş Meçhul Asker diye!

ARIF NİHAD ASYA

yahut başka bir gurubun şairleri de :

"Anam sıska ve kuru
Hamam natırı
Babam temizlik amekliydi,,

gibi cevherler yaratıyor, «ufukları, gü-
neşi, yarım fethetmekten söz ediyorlar. Fa-
kat onların, fahihler şöyle dursun, doğru
şiiir söylemeğe bile iktidarları olmadığı
aşkârdır. Zaten bunların bir davaları
yoktur. İnkâr dava değil, olsa olsa, da-
veya taşarısız bir karşılıktır. Öğretilmiş
oldukları için «dava» diye anlattıklarına
karşı çıkmış bir davalı «Eski deyimle
müddeakalyh» yoktur.

Böy'eleri sanki bu memleketin başka
meseleleri yokmuş gibi, yıllar da berî dö-
şemeğe çalıştığımız demir yolları her
tarafa ulaşmış her yerde mektepler açıl-

mış, her ilçeye yargıç, doktor, eczacı
yetiştirilmiş, ormanlar tahripten kurtarıl-
mış, yahut iradıkları öğretilmiş düşün-
cüler bunları çözümliyecek gibi dava diye
bize yabancı fikirleri sıralarlar.

Sen günlerdeki parolaları, hürriyet-
tir. Kendim onların doğru şiiir söylemeğe
iktidarları olmamasından memnunum. Böy-
le renksiz, âhenksiz, tatsız kelime yağmı-
rına kimsenin şiiir demeye dili varmaz. Bel-
li bir sosyal maksat için yazılan şiiir ola-
maz. Maksat için makale yazılır, broşür
çıkartılır, kitap hazırlanır. Hem şiiir dili
böyle maksatları anlatmağa yetemez.
Gerçi bugün onların yazdıkları şiiir değil,
nesirde değil, scripiştirilmiş kelimelerdir.
Bu kelimeler ne gözle, ne sesle okunur-
ken birşey duyurmazlar. Ancak şairleri(!)

(Sahifeyi çeviriniz)

Ölüm âsude bahar ülkesidir her Türke

ve taraflıları seslerini yükselterek «R» üzerinde durarak bir garip şekilde heyecanlanarak bunları okuyorlar ve dinleyenler aldanabiliyorlar. Fakat bir gazete satıcısı Tanırım ki her sabah beni uyandıran haykırışı, gazete isimlerini sıralayışı bu çeşit şiir inşatçıları gölgede bırakacak üstünlüktedir. Ben onu dinlerken tek çift, uzunlu kısali şu bildiğimiz ke'limelerin sıralanışında neden bir şiirsizlik olduğunu daha iyi anlıyorum...

Hiç bir mimar plânsız, hesapsız, temelsiz, şakulsuz bina kurmağa kalkışmıyor. Herşey'den önce belediye yasaklar, hatta cezalandırır. Şiir'de belediye yasası ve cezası olmadığından olmalıdır ki ke'limeler her türlü kayıttan kurtulmuş, dizilebiliyorlar. Bunların bir ölçüleri yoktur, ne vezin, ne kafiye. Böyle sun'î kayıtların hakikatte ucsuz bucaksız olan heyecanları anlatmak imkânını önlediği, hatta başla şekle soktuğu ileri sürülüyor. Ben bu kanaatte değilim. Gerçek bir iktidar için, zor ve engel yoktur. Halk ağzında bir söz vardır «oynamak bilmeyen gelin yerim dar demiş» derler.

Şiirde yer dardır, onda türlü kayıtlar vardır. Marifet buradan çıkmak, bu kayıtlardan sıyrılmakta değildir, bu kayıtları ram etmekte'ir... Kolayın hiç bir değeri yoktur. Çabuk yapılanın ömrü kısadır. İşlenmesi kolay Eskişehir taşından tesbih yahut lüle yapılabilir. Gerçek sanat eseri yaratabilmek için, heykeltraşın mermer üzerinde çalışması gerektir. Bu çalışma yorucudur. Anatomi bilmiyen heykeltraş çalışmaz, fakat vezin bilmiyen şair çalışıyor. Bununla da kalmıyor vezinli yazanı beğenmiyor. Âdi cümlelerin dağıtılmış ke'limelerine şiir dememiz için bizi zor'uyor.

Biz batıda en çok Fransızların taklit ettik. Fransada denenmiş, tarzının en iyi örnekleri verilmiş, fakat asla zamana karşı koyamamış şiirlere benzeyen, bitabi oradaki seviyeye ulaşmamış, kalın mahsullerini yine oradan kopye edilmiş fikirlerle sunuyorlar.

Bu şiirler necmuasının bütün şiirlerindeki ke'limelerin dört misli kelimeyle sunulmasına ihtiyaç duyulması, nesirle yapılan bu destekleme, o sözde şiirlerdeki zahı söz götürmez delilidir.

H. Macit Selekler

Bir yaylâdan Bir yaylâya

Güvercinler kanat vurur
Bir yaylâdan bir yaylâya.
Rüzgârlar haber uçurur
Bir yaylâdan bir yaylâya.

Dağlar dağlara yashdır
Dağlarda güneş pashdır.
Hasretle giden ashdır
Bir yaylâdan bir yaylâya

İlgit ilgit yeller gider
Çağıl çağıl seller gider.

Kıvrım kıvrım yollar gider
Bir yaylâdan bir yaylâya.

Bir kuş olur uçar gönül
Mor dağlardan geçer gönül
Neş'esini saçar gönül
Bir yaylâdan bir yaylâya.

Fezaf ata atlana
Yollar ikiye katlana
Doru kısarak kanatlana
Bir yaylâdan bir yaylâya

FEZAI

**Allaha bile vermem kadir olsam canımı,
Nasıl alır elim'den düşmanlar vatanımı?**

Şairlikten Şeyhliğe

VEYA

Aktarmalar Resmigeçidi

Yazan : **Muvaffak Sami Onat**

(Hurafattan Hakika'e) (Zulmetten nura) (Maziden âtiye), (Türadan Batıya) (Cumbadan rumlaya) gibi bilmem nereden nereye giden bir çok kitap isimlerimiz var. Gerçi mo'ası geçmiş t'birler. Ama bir gün gelir ve Necip Fazlî için biyografi yazacak birisi çıkarsa ben ora ko'aylık diye bir usul göstereyim. Kitabına ve içindeki bahi'leri başı'ra böv'le aktarma isimlerden koysun. Hem korkmasın ; zaten günlük hayatımız hep böy'e aktarmalarla doludur. Cepten cebe, keseden keseye, tienden trene, vapurdan vapura, tramvaydan tramaya, Aliden Veliye al dârmalar az mıdır ?

Şimdi geçelim Necip Fazlî'ye :

Evet günün birinde birisi çıkarda böyle bir biyografi yapacak olursa bu usulü tak'ip etsin ; ki abı kısımla a, kısımları fasıllara ayırsın, başlıkları da aktarma tabirlerden seçsin.

Birinci kısmın adı (Şiirden miire), birinci faslın adı (Örümcek ağırdan kaldırımlara) ikinci faslın adı (Ladım-lardan Fen ve Öles'ire) üçüncü faslın adı (Ben ve öles'inden piyes muharrirliğine) dördüncü faslın adı (piyes muharrirliğinden fıkracılığa), Beşinci faslın adı (fıkracılıktan politika muharrirliğir e) olmalıdır.

İkinci kısım (Muharrirlikten feyle sof uca ; ikinci kısmın birinci faslı (yoktan vara) ikinci faslı (Vardan yoğa), üçüncü faslı (Hepten hiçe) dördüncü faslı (hayattan maya'a), beşinci faslı (Cuppaladan Foppalaya), başlıklarını amalıdır.

Üçüncü kısım adı ise (Masabaşından tekkeye) olacak, fasıllarda şöyle isimler dirilecektir : (Âmâkı hayaiden Büyük Doguya) (Aynalıbabadan Tanrı-kuluna), (Mülâkattan mektuba), (Şehbender zâde Ahmet Hilmiden Necip Fazlî Kısaküreğe). Ve nihayet kitaba efradını câmi ağıyarını mâni aktarma bir isim konacaktır : (Şairlikten Şeyhliğe)

Istenirse, vebâli b'na ait olmamak şartıyla bu aktarma fa'ilesinden bir de zeye ilâve edilebilir : (Oro pürocan paraya).

Allah cür'lemiz'n taksiratını affeyliye. Âmin !.

Bir Fikrin Adanı

Güneş bir, iklim başka
Su gümüş halka halka,
Bir tastan içerlerdi.

Zaman bir, devir başka
Eklense parça Parça,
Bir yoldan geçerlerdi!

Şekil bir, renkler başka
Gönül düşerse aşka
Bir güzel seçerlerdi!

Tanrı bir, dinler başka
Nefes bir dudaklarda,
Bir yere göçerlerdi

Kemal Kaplancalı

(*) Arkamızın bu isimde basılmaktaolan kitabından.

Mehmetçik Türklüğün özüdür

Kapı ardına asakoymuş eleği

Yazan : Osman Atilla

Bu bir Afyonkarahisar türküsünün adıdır.

Afyonkarahisar çevresinde çağrılacak olan türkülerin mâna itibariyle güfte bakımından, en kuvvetlisi olduğu muhakkak. Sazla çalınan birçok türkülerin besteleri uzaktan yakından birbirlerine benzerler. Fakat bu türkünün bestesi hiçbirisine benzemiyor ve beste bakımından da ayrı bir özellik daha taşıyor. Bu kısnımı yetkililere bırakarak — türküdeki mâna özelliklerini, birçok ince dokuyuşları belirtmeğe başlayabilmek için — türkünün bütünü ü görelim:

Kapı ardına asakoymuş eleği
Genç kızların bekârlardan dileği
Anasının mühür gözlü meleği
Aman yârim, evleriniz ner (e)d(e)
- olur?
Eller sarar, yüreğime dert olur.

Yine çıkmış kestarenin dalına
Beni koymadılar kendi hâline
Kimseler düşmesin böyle zâlime
Aman yârim, evleriniz neredolur?
Eller sarar, yüreğime dert olur.

Yol üstüne ktrakoymuş cıkrığı
Oyun havâsına hüner ipliği
Anasının bir tanecik keklığı
Aman yârim, evleriniz nered olur?
Eller sarar, yüreğime dert olur.

Dam başına asakoymuş kalbiri
Belâları yağandan kaldirı (r)
Bu dert bizi ilâh etmez, ö'dürür!
Aman yârim, evleriniz nered olur?
Eller sarar, yüreğime dert olur. (1)

Türkünün tamamını okuduktan sonra,

şimdi de bazı mısralar üzerinde durabiliriz: birinci mısra ma'ûm; ikinci mısra ile:

Genç kızların bekârlardan dileği
— çocukluktan kurtulan genç kızların «dileği» — belirtilmekte... Orta değerinde bir mısra.. Bu parçada asıl özellik şu: baik dehâsının harikulâde bir teşbihi ile karşılaşılıyor. Düşünün bir lere «göz üstüne» neler söylenmemişti?..

Divan şiiri, halk şiiri onun için neler demedi, neler koşmadı? Âhu gözden tuttu da bâdem göze, cellât göze, (çeşm-i cellâd), yeşil göze, elâ göze.. Kardar sayısız benzetişler okuduk ve dinledik. Yenileşme çağımızda da bu yolda örnekler az değildir. Gerek divan, gerek halk ve gerekse son devir şâirlerince göz, gerçekten epeyce övülmüş, çok şeylere benzetilmiştir. Ama, bu türküdeki benzetiş, hepsinin üstünde, hepsinden ayrı, tamamen halk dehâsının eseri.. Halk söyleyince töye söylüyor:

Anasının «mühür gözlü» meleği..
Gerçekten harikulâde bir benzetiş değil mi?... (2)

İkinci parçadaki şu mısra, bütün insanlar için, müş'erek bir teselli sözü değil de nedir: Langimiz tesadüf ve engellerin acısını çekemedik, çekmiyoruz?. Bütün ümitçe kendi bildiğire göre hareket etmiş kim vardır: kim kendi isteğine göre, hareketim tandır, deşebilir? Onun için bu mısra pek doğru bir söz. Türküde, ara ve babaların evencikleri çocuklarına koydukları mecburiyet ve engeller için söylenmiş bu sözde insanlığın da hakkı var;

— Devam edecek —

**Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda;
Şüheda fışkıracak toprağı aksan, şüheda!**

Ne oldum delisi insanlar

Yazan : IDRİS AHMET PURA

Züğürt Lotarda: «Paradan haber ver, yoksa... bak nasıl yenilmiş!» diye caka satan. Habuki; hele bugünler, zıkkımlana, zıkkımlana taylanan yeni vengilerin hallerini hep görüyoruz, mutabeklerin çoğu yedikleri i, içtiklerini, yüzlerine, gözlerine butaştırıyorlar. Yorca tarlası da kazık bakılmaz ol.

Koşay kazandıysa nasılsa aparılmış paralarla har vurup harman savurmak tabii bir neticedir. Paranın kıymetini günde bilmem kaç saat dininerek, alinleri dökerek bir iki liracık elde edebilenler başka kim bilebilir. Namusluca kazanılan meşru servet sahipleri tiki cemiyet - taktir ve saygı görümler. Saadeti parada bu'acaklarını umenlerin şahlanan hırsları, tıkaçlamak istedikçe patlı yapı köpüklenen şampanyalar gibi pıhtılışsa bile için için kaynar Neylemeli ki dünya böyle gelmiş böyle gidiyor! Fertler arasında muvazene kurmak insanoglunun pekte elinde değil. Yer yüzünde kavganın önüne geçilemediği bundandır.

Ne oldum delisi insanlar bir ıslahaneye doldurularak kendi başlarına bırakılsalar, ekmek parası için çalışanların gözlerinden rak tutılsalar, acaba cemiyetin sancılanması yatıştırılmacı mı?.. Akıl hastasını tımarhaneye tikiyor, katili hırsızı, herhangi bir suç uyu ceza evinde hapsediyoruz. Bulaşık hastalığı olanı tecrid ediyoruz. Aramızda dolaşan bu paratonerli cüzamlıların ise ellerini, kollarını neden bağlayamıyoruz? Vurulmuş kelepçeler hemencecik altın bileziğe dönüveriyor: Paraya can mı dayanır! hele karpler darpler kargaşalıklardan sonra vurguacular, soyguncular güruhu çığlaştıkca alta katının canı çıksın! Bu sızlanmalar, debelenmelerden

gelen humma nöbellerinin bir tenbir en yüksek dereceye çıkmaından kökölür. Çöp tenekelerinde rızık arayan zavallıların yanı başlarında dipsiz keselerden ölüğ gibi akan kapışılmış paraları salya sıçratana a tasma vu mak zarureti vardır.

Açık göz geçinen bazı azılı divaneler, kefarettlerinin satılmasına muhtaç titrek ellere bi şeyler fırlatmayı da ihmal etmiyorlar, işitiyoruz ki: milletin boğazından çaldıklarıyla ve milletin kenar emerek semiren bir türedi, metresi fettinrum dilberinin güzel hatırı için kilisenin bir ne on bir liracık bağışlamış. Allah mağfired etsin (!) Görüyoruz ki: Daha üç sene evvel bir hileli müflisken bugün bir muleber tüccar olan biri — elçabukluğu marifet — istanbulda bilmem kaç yüz bir lirava diktirdiği apartmanın tunç ve mermer kapısına yaldızlı harflerle soyadını hâkettirmiş: Soyuy, sopu varolsun (!) ve itâh... itâh...

Değişen insan

Tomurcuk tomurcuk düşüncelerim
Açılır ve solar avuçlarımda
Kâh ufuklar ötesindedir yerim,
Kâh bulurum beni, benim yanımda

**

Kimbilir nasıl bir ömür saklıdır
Pembe yapraklarında şu çiçeğin
Ey ruh özündeki perdeyi kaldır
Gördün mü, hangi yoldur gideceğin?

**

Birikir hafızada hatıralar
Ve gün gelir unutulur hafıza
Eser eser de böyle bin bir rüzgâr
Ölüm gelir birden hatırıma.

Yusuf Ziya UĞUR

Türk Şiirinde Garabet Hastalığı

(Sahife 3 den devam)

midin (Makber) inde de garabete kaçan mısralar yok değildir.

Fakat şiirimize gerçek garabeti yeni şairler getirmiştir diyebiliriz. Asaf Halet Çelebinin «HE» si ve «Lamelif-i bu garabetin en güzel numuneleridir. Diğer bir örnek te üç arkadaşın çıkardığı («Garip») adlı kitaptır.

Bunla dan Orhan Veli garabet vadi-sinde önde gitmekte ve diğer iki arkadaş da ona yetişmek için gayret tüketmektedirler. Eskiler satıp eskiler alırken rakı şişesinde balık olmak havesine kapılan Orhan Veli ile birlikte kuşçu amcadan yüz paralık bulut satın almağa kalkışan Oktay Rifat ta tekerlemelerde (Al yanaklı Artın) ile arkadaşın tan hiç te geri kalmadığını göstermek istemiştir. Eğer büyük ninelerimizin söylediği masallarda ki tekerlemeler birer şiir olsaydı sayısız güzellemelelere kavuşur ve Oktay gibi kuvvetli bir şairin bu yola sapmas na üzülmezdik. Bu üçgenin üçüncüsü ve en zaifi olan Melih Cevdet -ideoloji sahibi bir şair olarak tanımak havesine yeltenmesine rağmen Ankaranın Etlik bağlarında armut ağaçlarına kitap okutmakla vakit geçirme si de gösteriyor ki «Garip» ten bir adım bile ileri gitmemiştir.

Bu garabet ustalarının mısralarında bizim göremediğimiz güzellikler ve anlayamadığımız hikmetler mi var? eğer realist olduklarını ileri sürmeselerdi tasavvufun karanlık dehlizlerinde veya hurufi şairlerin saçma mısralarında olduğu gibi bunlarda da bir çok manalar aramağa ve bulmağa çalışmak şiir sevenlerin birinci ö evi olurdu.

Şiirimizde son yıllarda yayılan bu garabet modası bazı genç şairler üzerinde etkisini göstermektedir. Garabeti şiirimize bir sanat unsuru olarak sokmağa çalışan Orhan Veli ve arkadaşlarının ardında yürüyen bazı genç şairler de ne yazık ki aynı çıkmaz yola sapmışlardır.

HÖVIYET

Şair hemşerim Hasan Şimşek'e
Ben kırkiki doğumlu
Ümit yaşar Oğuzcu'n,
Lütfi Oğuzun oğlu
Kara talihli insan

* *

Ben, bakışlarda dilek,
Sonsuz yollarda kervan..
İnan, içimde melek,
Fikir, başımda şeytan!

* *

Ben, tezatlar yekünü;
Yaşlı deha, genç delil..
Ben, düşüncenin sonu,
Ve hayalin evvelif .

ÜMIT Y. OĞUZCAN

Bazı güzel mısralarını seve seve okuduğumuz Nahit Ulvi bir arkadaşıyla beraber tastrodğı (SebeP) adlı kitabın sonunda

İki kere i-i dört eder
Fakat ben b-şim
Kaf dağından aştdım beşimi
Kaf dağında şenlik var
Kaf dağındaki ş-nikten
Kimin haberi var

Mısralarını okuyoruz. Bunu ilkin bir izmir dergisinde gör.lüğümüz zaman sadece tebessüm etmiştik. Kitapta tekrar görünce düşünöü. Bu şiir (I) in de göremediğimiz bir güzelliği ve anlayamadığımız bir manası mı var?

Genç şair; Türk argo dilinde (Beş) ve (Kaf) kelimelerine verilen anlamı belki de bilmiyodur. Hoş bilse de ne çıkar? garabet hastalığı bu.

Genç şair hakkı de dikkati çeksin diye kitabına koyduğu bu garip mısralarla övünmektedir bile... Hakkı da yok değil... Yüz yıllarca evvel çölde meşhur olmak için muhaddes sayılan zenzem kuyusunu pisleyen arab'ın şöhreti bize kadar ge medi mi?

Yalnız şunu unutmayalım ki kelimelerin tanrısı olan şairi bir palyaço kıtlığına sokmak isteyenler ne kadar çırpın-salar, şiir dünyamızda köklü bir iz bırakamayacaklardır.

HAYAT BİR CAMIN ARDINDA

Bir yedi renkli kuşağım
Her sabah karşımdayım
Her gün yeni bir diyarın
Aydınlık kapımdayım

Çocukluksa, o çocukluk,
Büyüklükse, o büyüklük,
Saat saat bir yolculuk
Vad'inin şarkımdayım.

Yüküm yok düşüncedeyim
Başka türküler nideyim
Yaya yürüye gideyim,
Bir derd sıkıntısındayım.

Dünya cevr eder yakında
Hayat bir camın ardında
Süleymanların tahtında
Ömrümün yarasındayım...

Ogün bu gün, saat saat
Merdiven çıkmalar kat kat
İşten içe bir seyahat
Kurmanın acısındayım...

Bir yedi renkli kuşağın
Her sabah karşımdayım
Her gün yeni bir diyarın
Aydınlık kapımdayım...

Burhanettin Tüzün

GÜNEY

Arzu, uçar göklerimizde...
Yağmur, iklim boyunca dökülür.
Ümit, tanrılaşır gözlerimizde...

Şarkılarımız kuşlar ağzında kanatlı.
Güney...

Bir hatıra gibi tatlı...

Mahmut KURU

Dizgi : Forma Dizimevi.

Baskı : Berksoy Matbaası,

1 Ocak 1946 — İstanbul

Bırakın Haykırayım!

. Sevgili hemşehrim İlhan Darendeliye -
Bırakın Haykırayım, göğsümden iman dolu
Yıllardır susmak nedir bilmeyen gür sesimle,
Yeniden doğsun güneş, görünsün tanrı yolu,
Bırakın haykırayım, tükenmez nefesimle...

Yumruklar savuralım, bizden ayrı olana,
Ülkemize vahşetler, yıldırımlar salana,
Bırakın haykırayım, dalkavuklar sözüne,
Lanetler savurayım, utanmazlar yüzüne...
Orhan Türkdoğan - MALATYA

YABANCI

**Yabancıyı gecelerine bu şehrin,
Yollarına, insanlarına,
Gelip geçen yolcuları seyrettiğim
halde,**

**Göremiyorum bir dost yüzü;
Şaşkırdım kaldım bu şehirde.**

**Ah şu parasızlık derdi de olmasa,
Eskisi gibi eğlenebilirim belkide,
Yabancı olmak ne güçmüş meğer,
Hele okuyacak şey olmayınca...
Neşide ŞENDİL**

Yeni neşriyat

Çadır : (Şiirler)

Malatyalı 20 genç şair-Ö. Erdoğan, Y. Sezel, O. Türkdoğan, M. Gültek, O. Kabasakal, S. Asyalı, Y. Bilgin, E. Çiner, V. Güray, N. Kuru, M. gönül, F. Yılmaz, C. Sürmeli, N. Duranay, B. Erden, G. Evliyaoğlu, M. Özçakıcı, A. Bulun, Ş. Köseman S. Aydınalp birçadır altında toplanmışlardır.

«Bu, kalplerin kafaların ve emeklerin toplamışı ve bir elbirliği, söz birliğinin eseridir»

Çadırcı arkadaşlarımızı candan tebrik eder. Okuyucularımıza bu kitabı mutlaka görmelerini tavsiye ederiz.

Yalnız (Şiirler)

Arkadaşımız Mehmet Deligönül şiirlerinin bir kısmını «Yalnız» isimli kitapta topladı.

Yalnızda, modern şiirin en güzel örneklerini bulmak kabildir. İnce bir zevkin mahsulü olan bu eseri her şiir sevene tavsiye ederiz.

Cevaplar:

Dündar Serenli, Alâettin Gürler, Saffet Nadi, Yurdanur Aysa, Ercüment Uçarı, Alptekin Güven, İhsan Demiraslan, Ahmet Giray, Yusuf Civanmert, Yalçın Ergönül, S. Seval, Cahit Saffet Alakanıza teşekkürler kısa şiirlerinizi bekleriz.

● Kemal Karaömeroğlu, Ahmet Nadir Caner, Saadet gür şiirleriniz sıraya koymuştur.

DOKTOR

Aziz Köksal

İç Hastalıklar Mütahassısı
Her gün hastalarını 15 den 19 a
kadar kabul eder.

Adres :
Adli tıp yanında güzel Sanatlar
sokağı No. 14. Defterdarlık — İst.

Toprak yayını :

İklimden İklime

Mahmut Kuru

◆◆◆

Rüya Çiçekleri

Â. Celâl Şimşek

◆◆◆

Şiirler

YAKINDA

ÇIKIYOR

Gelecek sayıda Zeki Ömer Defne'yi bulacaksınız

ÖZÜR: Bu sayımızda neşredebileceğimizi bildirdiğimiz İbrahim Zeki Burdurlu'nun YEŞİL hakkındaki yazısı matbaada kaybolmuştur. Arkadaşımızdan ve okuyucularımızdan özür dileriz.

Dikkat!

- Toprak için yazılan bütün mektup ve şiirler — Toprak — Salacak iskele arkası sokak No. : 9 Üsküdar - İstanbul adresimize gönderilmelidir.
- Dergimizin sayfeleri bize gelen mektuplara cevap vermeğe müsaait olmadığından, mutlaka cevap bekliyen okuyucularımız, mektuplarına posta pulu ilâve etmelidirler.
- Neşriyatlarından dergimize göndermek lütfunda bulunanların kitaplarından yeni neşriyat altında bahsedilir. « İstanbul adresimize gönderilmelidir. »

TOPRAK İDAREHANESİ: Saathanın Zivani No. : 272 — ADANA

Fiyatı 15 Kuruş

Başak

Edebî, İctimai, Fikrî
Dergi

- Şimdilik Ayda bir Çıkar -

İÇİNDEKİLER

Lugatlar	Tacittin
Gerçekler	İzzettin
Geçit Devri	Nejat İleri
Fidanlık	Malik Görgün
Ruzvelt'in ölümü	Başak
Avare Çocuklar	Y. T. Keran
Alıcı	Muzaffer Burgulu
Haykıran Sesler	A. Fuat Bugay
Z. Gökalp	A. Kırcalı
Ç. Sebzecilik	S. Karazincir
Tevfik Fikret	Adil Haksoran
Hikâye	Reşat Suat

Şiirler

I. Yenentürk, Nurettin Cemal, Reşat Suat, Ali Karasu, Orhan Yusuf.

Cilt 1 Sayı 2
15 Nisan 1946

Fiatı 25 Kuruş

Lûğatlar

Dalkavuk: Namus, şeref ve haysiyetin katili, kürsü muharebesinin muzaffer kahramanı.

Zibil: Adana caddelerini hiçbir zaman terketmeyen sadık misafir.

Adliye: Mektep ve fabrikalardan daha kalabalık ola yerimiz.

Kara borsa: Sihirbazlar kulübü.

Rüşvet: İş mekanizmasının benzini.

Kahraman: Hayat pahalılığını yenen memur.

Dilenci: Sayısız zenginlerimizden fazla olan, çalışkan, becerikli ekonomist vatandaş.

Dolap: Birkaç türüdür. Fakat en kayde değer olanı insanların insanların çevirdikleridir.

Kömür: Nazını çekemediğimiz karakız.

Hırsız: Ekmeğini almanın teriyle kazanan şerefli insan.

Verem: Memleketimizin âlicenâp temizlik memuru.

TACETTİN

Gerçekler

Bu toprak susuzluktan değil, esas sahibine verilmediğinden çatlıyor.

Şu çocuk acılığınan değil, babasını tanımadığı için ağlıyor.

Şu kadın zevki için değil, çocuklarının nafakası için fahişelik yapıyor.

Şu 9 - 10 yaşındaki çocuklar mektebe değil, fabrikaya çalışmaya gidiyorlar.

Şu amelenin timarhanelik olmasının sebep millî piyangoğun en büyük ikramiyesi değil, senelerdenberi günde 12 saat çalıştığı hal bir türlü iki yakasını bir araya getiremediğindedir.

Adanada yeni kurulan şu darulaceze «Belediye bakım yurdu» bugünkü hali ile fakirler için kurulmamıştır. İnanmazsanız gidin sorun! Memur ve müstahdem kadrosu orada yatan fakirler kadrosunu iki belki üç mislidir!!!

Daha neler de neler... Bir çoklarıntz bunlar ve bunlar gibilerden bihaber.

«HIÇ BİR ŞEY GÖRMEK İSTEMEYEN İKİ GÖZÜ (KÖR) İNSANDAN DAHA KÖRDÜR.»

İZZETTİN

Robenson'a Mektup

*Robenson gel artık
Dünya değişti,

S. Batur

Gelme Robenson gelme

Beni iyi bir dost bil

ki bu sıra,

İnsanları ziyaret

sırası değil

Ne diye geleceksin?

Kiminle nerede

görüşeceksin?

Dünyada yalnız kan var

ve birbirini öldürüp yiyen
yamyam insan var.

Dünya değişmedi Robenson

Fakat değişecektir.

Sulh koşu daima uçacak

değil ya

Bir dala konmak için,
elbette dünyaya inecektir.

İşte o zaman sana

bu inanılmayacak

bu zevkine doyulmayacak
tatlı haberi bildiririm

Şel derim.

Şimdilik mektubuma

son verirken

Şözlerinden öperim.

İ.Yenentürk